

193364 - Ҳукми "Одам" ном гузоштан

савол

Ҳукми Одам ном гузоштан чист? Оё ин (ном) мустаҳаб аст, ё на? Ман шунидаам, ки ҳар як шахс аз номи худ насибе дорад. Бинобар ин насиби ӯ аз ном чист? Оё Одам ном гузоштан монандӣ ба аҷамиён (ғайри арабҳо) аст?

Ҷавоби муфассал

Ҳамду сано барои Аллоҳ.

Аввал:

"Одам" ном гузоштан амри машрӯъ аст, ки ҳеҷ чиз (монеияте) дар он нест, зеро Одам (дуруди Аллоҳ бар ӯ бод) аз ҷумлаи пайғамбарон аст ва номгузорӣ бо номҳои пайғамбарон аз ҷумлаи номгузориҳои неқӯву мустаҳаб аст. Дар китоби "Кашшофу-л-қиноъ" (3/26) омадааст:

"Гузоштани номҳои пайғамбарон, ба монанди Иброҳим, Нух, Муҳаммад, Солеҳ ва ғайра хуб аст". Поёни сухан бо каме тағйирот.

Ибни Қаййим (раҳмати Аллоҳ бар ӯ бод) гуфтааст:

"Дар мавриди кароҳияти номгузорӣ бо номҳои пайғамбарон ба ду дидгоҳ ихтилоф шудааст: Яке аз он ду дидгоҳ ин аст, ки он макруҳ намебошад ва ин дидгоҳи аксари донишмандон ва дидгоҳи саҳеҳ аст. Дидгоҳи дуввум ин аст, ки ин макруҳ мебошад". Поёни сухан аз китоби "Тухфату-л-мавдуд" (саҳ 127).

Ба ҷавоби саволи рақами (7180) ручӯъ карда шавад.

Одам ном гузоштан монандӣ ба аҷамиён (ғайри арабҳо) ҳисобида намешавад. Ин номгузорӣ дар байни мусулмонон бо гузашти асрҳои замонаҳо дар шахрҳои кишварҳои гуногун маъруфу машҳур аст, ки касе онро инкор накардааст. Номи бисёре аз донишмандон ва

муҳаддисон (оилимони илми ҳадис) Одам буд, ба монанди Одам ибни Сулаймон, Одам ибни Абуиёс, Одам ибни Алӣ, Одам ибни Ҳакам ва ғайра.

Барои донишони дастур ва меъёри монандии мамнӯъ ба мушрикони, лутфан ба ҷавоби саволи рақами (108996) рӯҷӯ кунед.

Дуввум:

Номҳои метавонанд ба ҷизҳои ном ниҳодашуда таъсир дошта бошанд. Бо ҳамин сабаб ва сабабҳои дигар, интиҳоби номҳои хуб машрӯъ карда шудааст.

Ибни Қаййим (раҳмати Аллоҳ бар ӯ бод) гуфтааст:

"Азбаски номҳои дорои маъноҳои ҳастанд, мантиқист, ки бояд байни ном ва маъно алоқаи муносибе бошад ва маъно набояд қомилан бегона бошад, ки бо ном иртиботе набошад. Зеро ҳикмати Аллоҳи Ҳаким онро рад мекунад ва воқеият бар акси он шаҳодат медиҳад. Балки номҳои ба ҷизҳои ном ниҳодашуда таъсирдоранд ва ҷизҳои ном ниҳодашуда аз номҳои худ, дар ҳуҷути зиштии, сабуқии вазнинӣ, нармию сахтии таъсир мегиранд. Чуноне, ки меғӯянд:

Хеле қам ҷашмонат соҳиби лақабро мебинанд, магар ин ки агар дар лақаби ӯ андеша намоӣ, маънои онро меёбӣ". Поёни сухан аз китоби "Зоду-л-маъод" (2/307).

Аммо ин доимо чунин нест ва инчунин ин бар ҳар як ном ва ҳар як шахси номидашуда, қоидаи доимӣ нест. Гоҳи марди бадеро мебинӣ, ки номи ӯ яке аз беҳтарин номҳои аст ва гоҳи марди солеҳро мебинӣ, ки номаш ба ӯ муносиб нест. Балки он нуқтаи назар ва фикри донишмандоне, ки онро зикр кардаанд: Дар аксари ҳолатҳои байни ном ва шахси номидашуда алоқае вуҷуд дорад.

Асос ва муҳим ин ҳислати шахси номидашуда мебошад, на номи ӯст. Гоҳи шахс аз номи худ насибе дорад ва гоҳи надорад. Аллоҳ таъоло ба номи мард, ранг, насаб, сурат, ҷоҳи мақом ва моли ӯ нигоҳ намекунад, балки ба амалу дили ӯ нигоҳ мекунад.

Аллоҳ донотар аст.